

Věc: K povaze oznamovací povinnosti podle čl. VIII bodu 29. zákona č. 370/2000 Sb. a k nemožnosti výkonu hlasovacích práv při nesplnění oznamovací povinnosti s přihlédnutím k přechodným ustanovení novely obchodního zákoníku

---

Novela obchodního zákoníku přinesla v oblasti oznamovací povinnosti novou koncepci prahů rozhodných pro její plnění. Před novelou byly prahy „klouzavé“ a závisely vždy na konkrétním podílu konkrétního akcionáře (k tomu viz. např. Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 2. díl, Linde, Praha 1996), což bylo poměrně komplikované a ne vždy zcela přehledné. Novelou proto zákonodárce odstranil „klouzavost“ a stanovil prahy pevné. Novela kromě toho v souladu s evropskou transparentní direktivou zakotvila pravidla pro přičítání hlasovacích práv jiným osobám než akcionářům, jestliže tyto osoby vykonávají vliv na způsob výkonu hlasovacích práv (§ 183d odst. 4 obchodního zákoníku). Tato nová koncepce má zpřehlednit akcionářskou strukturu společností s registrovanými akciemi a přispět tak k vyšší právní jistotě investorské obce.

Podle čl. VIII bodu 29. zákona č. 370/2000 Sb. osoby, které k 1.1.2001 splňují podmínky pro vznik oznamovací povinnosti, jsou povinny splnit oznamovací povinnost do 1.7.2001, pokud jim nevznikne povinnost oznámit zvýšení nebo snížení podílu na hlasovacích právech před uplynutím této doby.

Přechodné ustanovení k novele obchodního zákoníku se tak snaží překlenout místy i dosti podstatné rozdíly mezi starou a novou právní úpravou tím, že stanoví povinnost všech akcionářů a dalších osob (viz § 183d odst. 4 obchodního zákoníku) oznámit jejich podíly (nad 5% promítnuté do nové koncepce prahů), což mělo být výchozím bodem pro „nastartování“ nové koncepce prahů. Do 1.7.2001 tak měly být všechny podíly promítnuty do tohoto nového systému a starý systém „klouzavých“ prahů a netransparentních poměrů, pokud jde o vztahy jiné než akcionářské, měl být k tomuto datu opuštěn.

Oznamovací povinnost podle ustanovení čl. VIII bodu 29. zákona č. 370/2000 Sb. vznikla, jestliže osoba splňovala k datu 1.1.2001 podmínky pro vznik oznamovací povinnosti podle § 183d odst. 1 obchodního zákoníku, tzn. překračoval – li nebo dosahoval – li podíl takové osoby ke dni 1.1.2001 hranice 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 30 %, jedné třetiny, 40 %, 45 %, 50 %, 55 %, 60 %, dvou třetin, 70 %, 75 %, 80 %, 90 % a 95 % všech hlasovacích práv ve společnosti s registrovanými akciemi. Za hlasovací práva plynoucí z účasti na společnosti se přitom podle § 183d odst. 4 obchodního zákoníku za podmínek uvedených v jednotlivých písmenech tohoto ustanovení považují též hlasovací práva z účastnických cenných papírů, která nepatří oznamovateli. **Zákon nestanoví žádné výjimky a podřizuje této ad hoc oznamovací povinnosti všechny majitele registrovaných akcií (nad 5% ke dni 1.1.2001), popř. další osoby bez ohledu na to, zda svou oznamovací povinnost řádně plnili za účinnosti staré právní úpravy.**

Co se týká zákazu výkonu hlasovacích práv při nesplnění oznamovací povinnosti, je nutné konstatovat, že o tom, zda oznamovatel či jiná osoba vykonává hlasovací práva ve společnosti, či nikoliv, může autoritativně rozhodnout pouze soud (pokud např. některý z akcionářů podá žalobu na neplatnost usnesení valné hromady, popř. určovací, osvědčí-li právní zájem). Názor Komise není pro soud závazný a může v těchto případech působit pouze tzv. silou přesvědčivosti.

Na oznamovací povinnost podle přechodných ustanovení novely se nutně vztahují obecná pravidla o způsobu plnění oznamovací povinnosti a o sankcích za její nesplnění, zakotvená v ustanovení § 183d obchodního zákoníku. Oznámení tedy musí mít náležitosti a strukturu uvedené v § 183d odst. 3 tohoto předpisu apod. Řádné nesplnění oznamovací povinnosti má přitom zásadně dva následky, které je nutné od sebe odlišovat. Ve veřejnoprávní rovině je nesplnění oznamovací povinnosti správním deliktem, který je Komise oprávněna (a povinna) v rámci své pravomoci stíhat (srov. § 7a zákona č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů).

V rovině soukromoprávní stanoví § 183d odst. 2 obchodního zákoníku zákonnou sankci nemožnosti výkonu hlasovacích práv spojených s účastnickými cennými papíry, jejichž nabytí povinná osoba neoznámila, a zákazu smluvního nabytí dalších (opět pod sankcí nemožnosti vykonat hlasovací práva do nich inkorporovaná). Účelem této zákonné sankce je zejména ochrana právní jistoty a dobré víry investorské obce v to, že veřejně známé rozložení hlasovacích práv v akciové společnosti odpovídá skutečnosti. Zákon ostatně tento princip vyjadřuje zcela jasně, když vztahuje zákaz výkonu hlasovacích práv jen na tu část akcionářova podílu, jehož nabytí neoznámil v souladu se zákonem (arg. „*Oznamovatel...nesmí...vykonávat hlasovací práva spojená s účastnickými cennými papíry, jež nabyt nad hranici uvedenou v odstavci 1, jejíž překročení oznámil, jinak hlasovací práva spojená se všemi účastnickými cennými papíry, které nabyt.*“). Zjednodušeně řečeno, **oznamovatel smí vykonávat pouze ta hlasovací práva, o nichž investorskou obec naposledy řádně informoval („smí hlasovat pouze tím, co naposledy oznámil“).**

Jestliže tedy oznamovatel řádně oznámí svůj podíl ve výši 11% a následně nabude dalších 13% (dosáhne 24% podílu), což neoznámí, bude oprávněn vykonávat hlasovací práva spojená pouze s 11% podílem. Na tom nic nemění ani situace, kdy sice oznamovatel nějaké oznámení učinil, ale toto oznámení nebylo v souladu s požadavkem ustanovení § 183d obchodního zákoníku, tzn. nebylo učiněno řádně. Nelze samozřejmě říci, že formální drobná chyba v oznámení způsobuje suspenzi hlasovacích práv, ale je vždy třeba zkoumat, zda v důsledku vady oznámení nedošlo k zamlčení důležitých informací nebo mylnému informování investorské obce.

Při použití striktního gramatického výkladu (arg. „...*jež nabyt nad hranici uvedenou v odstavci 1, jejíž překročení oznámil...*“) by se však suspenze hlasovacích práv mohla vztahovat na všechny akcie, které převyšují naposledy oznámený práh. Ve výše popsaném případě by tak oznamovatel byl oprávněn vykonávat hlasovací práva spojená pouze s 10% podílem (hranice, jejíž překročení naposledy oznámil). Na tomto místě je nutné konstatovat, že autoritativně může tuto otázku vyřešit pouze soud, např. v rámci řešení sporu o neplatnost usnesení valné hromady.

Při posouzení zákazu výkonu hlasovacích práv při porušení oznamovací povinnosti podle přechodných ustanovení (tj. do 1.7.2001) je třeba vyjít z povahy této povinnosti. Povinností je oznámit celý podíl bez ohledu na předchozí plnění oznamovací povinnosti, jak je uvedeno výše. **Pokud tedy osoba tuto povinnost nesplní nebo ji nesplní řádně (tj. neoznámí celý podíl, neuvede vyšší podílu ve struktuře hlasovacích práv podle § 183d odst. 4 obchodního zákoníku apod.), není po 1.7.2001 oprávněna vykonávat žádná hlasovací práva spojená s akciemi v jejím majetku.**

Složitější situace nastává při posouzení důsledků porušení oznamovací povinnosti při jednání ve shodě. Pokud akcionáři jednají ve shodě, uplatňují ve společnosti jednotnou společnou vůli

a prosazují tak své společné jednotné zájmy, přičemž požívají výhody spojených hlasovacích práv a mohou tak své zájmy účinněji prosadit. Podle ustanovení § 183d odst. 6 obchodního zákoníku se podíly osob jednajících ve shodě pro účely plnění oznamovací povinnosti sčítají. Zákon zde tedy očividně vytváří konstrukci jediné vůle všech osob jednajících ve shodě. Tuto vůli je třeba brát jako celek, bez ohledu na to, kolik osob se na jejím utváření svými hlasy podílí. Pokud osoby jednají ve shodě, prosazují jednotnou vůli a chovají se tak jako jeden akcionář. Jestliže tedy osoba jednající ve shodě oznámí, že disponuje určitým podílem, aniž zároveň oznámí jednání ve shodě a uvede přitom podíly ostatních osob, je nutné mít za to, že svou oznamovací povinnost nesplnila. Oznámení hlasovacích práv při jednání ve shodě má totiž pro investorskou obec význam pouze v případě, že oznamovatel skutečně také uvede, že jedná ve shodě a s kým. V případě, kdy oznamovatel oznámí pouze svůj podíl, a nikoliv již podíly ostatních osob, nemá tato informace pro investorskou obec žádnou relevanci, protože nevypovídá o skutečném rozložení hlasovacích práv ve společnosti. V takovém případě dojde ke stejnému důsledku, jako kdyby oznamovatel žádný podíl neoznámil, ne – li k důsledku horšímu, totiž mylnému a zavádějícímu informování investorské obce o rozložení hlasovacích práv.

Totéž platí u většiny skutkových podstat vymezených v § 183d odst. 4 obchodního zákoníku. Podle návěti ustanovení se za hlasovací práva oznamovatele považují též hlasovací práva plynoucí z jiných účastnických cenných papírů, než které nabyl oznamovatel (např. je nabyta osoba jím ovládaná – písm. b), zákazník obchodníka s cennými papíry – písm. h), u jednání ve shodě srov. též písm. c) apod.). Jestliže oznamovatel splní oznamovací povinnost pouze ohledně hlasovacích práv plynoucích z účastnických cenných papírů, které sám nabyl, a neuvede podíly, které se mu současně nebo již dříve přičítaly podle § 183d odst. 4 obchodního zákoníku, nesplní oznamovací povinnost, neboť oznámil pouze část podílu, který podle novelizované úpravy má.

Vzhledem k výše uvedenému zastává Komise dále názor, že **oznamovatel jednající ve shodě, který tuto skutečnost neoznámil v souladu se zákonem, nemůže podle § 183d odst. 2 obchodního zákoníku vykonávat žádná hlasovací práva spojená s účastnickými cennými papíry, které má ve svém majetku, ledaže dříve oznamovací povinnost spolu se všemi osobami jednajícími ve shodě řádně splnil – to však až po účinnosti novely č. 370/2000 Sb.**

Osoby jednající ve shodě jsou povinny plnit oznamovací povinnost společně a nerozdílně (§ 183d odst. 6 ve spojení s § 66b odst. 4 obchodního zákoníku) a stejným způsobem na tyto osoby dopadají i důsledky jejího nesplnění. **V případě nesplnění oznamovací povinnosti tak nemohou žádné osoby jednající ve shodě vykonávat žádná práva spojená s jejich akciemi, ledaže již dříve, nejdříve však po účinnosti novely č. 370/2000 Sb., řádně splnily po překročení zákonného prahu oznamovací povinnost. V tom případě nevykonávají hlasovací práva pouze z účastnických cenných papírů, jež nabyly nad hranici, jejíž překročení oznámily (viz výše).**

Tyto závěry je v souladu s výše uvedeným třeba vztáhnout jak na oznamovací povinnost podle § 183d obchodního zákoníku, tak na oznamovací povinnost ad hoc podle čl. VIII bodu 29. přechodných ustanovení zákona č. 370/2000 Sb.

Prezidium Komise schválilo dne 4.1.2002.

Kontaktní osoba: Mgr. Jan Topinka, tel.: 21096142.

